

לנטות ימין ושמאל, היא שורה על הדקל, ומזיקתו.

שמע מינה!

ובצילה של לבנה: לא אמרן, אלא במערבה. כשהצל הוא בצד מערב, דהיינו, לאחר מחצית החודש, שאז הלבנה נמצאת בשעות הלילה הראשונות בצד מזרח, ואז נופל הצל לכיוון המערבי של הכותל. אבל במדינתא, כשהצל נמצא במזרח, דהיינו, בתחילת החדש, שהלבנה נמצאת בו בשעות הראשונות של הלילה בצד מערב, [ושוקעת לאחר מכן] ועושה צל במזרח — לית לן בה.

קיא-ב **האי מאן דמפני,** שעושה צרכיו אנירדא דדיקלא על דקל קצוץ — אחרא ליה לדידיה, נכנסת בו רוח פלגא [שלוקה בשטף דם, רש"י, לפי המתרגם].

והאי מאן דמצלי רישיה, מטה ראשו אנירדא דדיקלא — אחרא ליה רוח צרדא, כאב חצי הראש.

האי מאן דפסעי אדיקלא פוסע על הדקל — **אי מיקטל,** אם נקצץ האילן, קטיל, נהרג האיש שפסע עליו וקצצו. **אי איעקר,** אם נעקר האילן — **מיעקר האיש ומיית.**

והני מיילי דלא מנח כרעיה עילויה שלא הניח גם את רגלו על הדקל. **אבל מנח כרעיה עילויה** — לית לן בה.

חמשה טולי [צללים] הוי. חמשה דברים הם שרוח רעה שורה בצילם.

א. טולא דדיקלא יחידא, של דקל יחידי, שאין דקל אחר בסמוך לו.

ב. טולא דכנדא [שם אילן].

ג. טולא דפרחא, צלף.

ד. טולא דזרדתא [שם אילן].

ה. וטולא דערבתא עץ ערבה.

כללא דמילתא: כל דנפיש ענפיה, שענפיו מרובים — קשי טוליה, צלו קשה, דהיינו, שורה בצילו רוח רעה.

וכל דקשי סילויה, אילן שעצו קשה — קשי טוליה.

לבר, חוץ מכרו משא [שם אילן] שאע"ג דקשי סילויה — לא קשי טוליה.

וכמו דאמרה ליה שידא לברה לבנה: פירחי נפשיך היזהר מ"כרו משא", דאיהו הוא דקטיל לאבוך, שהוא הרג את אביך, וקטיל לדידיה ועלול גם להרוג אותך.

הרי שה"כרו משא" אינו מזיק לאנשים, אלא אדרבה מזיק לשדים.

אמר רב אשי: חזינא לרב כהנא דפריש מכולהו טולי מצלם של כל האילנות.

בי פרחי אותן שדים שמצויין תחת הצלף שמם "רוחיי".

דבי זרדתא, המצויין תחת אילן הזרדתא, שמם "שידא".

דבי איגרי, המצויין על הגגות, שמם "רישפוי".

למאי נפקא מינה בשמותיהם?

לקמיעא, שאם ניזוק, למשל, תחת הצלף יכתוב לו קמיע בשם "רוחיי".

אותן השדים דבי פרחי הם בריה שאין לה עינים.

למאי נפקא מינה?

לגזוזי לה, שיכול לברוח ממנה, לפי שאין לה עינים ואינה רודפת אחריו.

זימנא חדא פעם אחת הוה אזיל צורבא מרבנן לאפנויי לעשות צרכיו לגבי פרחי, תחת הצלף. שמע דקא אתא עילויה, שהשידה באה אליו, וגזי לה, ברח ממנה.

כי אזלא כשהלכה אחריו חבקה לדיקלא חבקה את הדקל [ברש"י הגירסא "נפקא אדיקלא" שנתקלה ונפלה על הדקל], צווח דיקלא, התייבש הדקל, ופקעה היא, מתה השידה.

פרחא [הגר"א מוחק].

שנינו עתה: השדים דבי זרדתא — שמם שידוי.

ואמרינן: הא זרדתא דפמיכה למתא הסמוכה לעיר — לא פחתא משיתין שידוי, יש בה לפחות ששים שדים.

למאי נפקא מינה?

למיכתב לה קמיעא שיכתוב קמיע כנגד ששים שדים לפחות.

הוא בר קשא דמתא שומר העיר דאזיל וקאי

עמד גבי זרדתא דהוה סמיך למתא. עלו ביה נכנסו בו שיתין שידוי, ואיסתבן.

אתא השומר לההוא מרבנן, דלא ידע דזרדתא דשיתין שידוי היא, שהוא ניזוק מזרדתא דמתא שיש בה ששים שדים.

ולכן כתב לה קמיע רק לחדא שידא.

שמע ההוא מרבנן דתלו חינגא בגוויה, שהשדים גיחכו עליו, וקא משרו הכי, וכך הם שרו: סודריה דמר, לפי חלוקו של מר, נראה כי הוא צורבא מרבנן.

אולם, בדיקנא ביה במר, בחננו אותו דלא ידע שצריך כל יום בבוקר לברך על לבישת הסודר שעוטף בו את ראשו "ברוך עוטר ישראל בתפארה".

אתא ההוא מרבנן דידע דזרדתא שיתין שידוי הוה. כתב לה קמיעא דשיתין שידוי.

שמע, דקא אמרו השדים זה לזה: פנו מנייכו מהכא! הוציאו את חפציכם מכאן. כלומר, הסתלקו מהאיש הזה.

השד הנקרא קטב מרירי — תרי קטבי הוו. שני סוגים יש בו. חד מקמי טיהרא לפני הצהרים, וחד מבתר טיהרא אחר הצהרים.

דמקמי טיהרא: "קטב מרירי" שמו, ומיחזי בי כדא דכמכי הוא מצוי בין כדי הכותח [מין מאכל], וחדר ביה בחשא ובוחש בכף הקדרה.

דבתר טיהרא: "קטב ישוד צהרים" שמו, ומיחזי בי קרנא דעיזא הוא מצוי בין קרני העזים. וחדר ביה כנפיא מתנועע ונוקש שם כמו נפה.

אביי הוה שקיל ואזיל היה מהלך בדרך. ואזיל רב פפא מימיניה, רב פפא היה מהלך לימינו, ורב הונא בריה דרב יהושע משמאליה.

חזייה ראה אביי לההוא קטב מרירי דקא אתי לאפיה דשמאליה שבא לקראתו משמאלו. אהדריה לרב פפא לשמאליה, אמר לרב פפא שילך לשמאלו, ולרב הונא בריה דרב יהושע אמר שילך לימיניה כדי שלא יהא מול השד.

אמר ליה רב פפא לאביי: אנא, מאי שנא דלא חשש לי? למה אינך חושש לי שאהיה מול השד.

אמר ליה אביי: את — שענתא קיימת לך! עשיר אתה, ויש לך מזל, ולא תינזק.

מחר בתמוז מהיום הראשון של חודש תמוז עד שיתסר ביה ששה עשר בתמוז — ודאי שביחי הקטב מרירי.

מכאן ואילך — ספק שביחי ספק לא שביחי.

ומשתכחי הם נמצאים בטולי דחצבא בצל עשב ששמו חצבא [שתיחם בו יהושע את הגבולות בין שבט לשבט בארץ ישראל], דלא חצב גרמידי, שלא גדל עדיין אמה. ובטולי דצפרא ופניא בצל של בקר וערב דלא הוי גרמידא שאורכו פחות מאמה.

ועיקר הוא נמצא — בטולי דבית הכסא.

אמר רב יוסף: הני תלת מילי יחיב ארבונא לנהורא גורמים לעיורון.

א. מאן דסריק רישיה יבש, סורק ראשו כשהוא יבש.

ב. ומאן דשתי טיף טיף, יין המטפטף מהחבית.

ג. ומאן דמסיים מסני לובש מנעליו אדמיותניה כרעא, בעוד רגליו לחים ממי הרחיצה.

תלאי בביתא התולה פתו באויר, בתוך סל — קשי לעניותא, גורם לעניות.

כדאמרי אינשי: תלא סילתא התולה את סלו כשפתו בתוכו — כאילו תלא מזוניה תלה מזונותיו!

ולא אמרן אלא כשיש בסל ריפתא, לחם. אבל אם יש בו בישרא וכוזרי בשר ודגים — לית לן בה, שהרי אורחיה היא לתלות את הסל הזה.

פארי מורסן בביתא — קשי לעניותא.

נשורא פירורים שמושלכים לארץ בביתא — קשי לעניותא.⁽¹⁾

בלילי שבתות ובלילי רביעית שרו מזיקין עילויה על הפירורים.

איסרא דמזוני מלאך הממונה לזמן מזונות "נקיד" שמה, לשון נקיות, לפיכך אינו רוצה שיהיו פירורים נדרסים ברגל, ומי שעושה כן אינו מזמן לו מזונות.

1. ביזוי גדול, אבל מותר להשליכם למים. ומהבית יוסף משמע, שאם מאבדם על ידי

1. המגן אברהם [קפ סק"ג] כתב שהפירורים קשים לעניות רק כשדורס עליהם, שיש בכך

תנו רבנן: לא ישתה אדם מים לא בלילי רביעיית ולא בלילי שבתות באפילה [רשב"ם]. ואם שתה — דמו בראשו מפני סכנה.

ומבארין: מאי סכנה? רוח רעה!

ואי צחי ואם צמא לשתות — מאי תקנתיה? כיצד ישתה.

לימא, יאמר את שבעה קולות שאמר דוד על המים, והדר נישתי, וישתה אח"כ.

שנאמר א. קול ה' על המים, אל הכבוד הרעים, ה' על מים רבים.

ב. קול ה' בכח.

ג. קול ה' בהדר.

ד. קול ה' שובר ארזים, וישבר ה' את ארזי הלבנון.

ה. קול ה' חוצב להבות אש.

ו. קול ה' יחיל מדבר יחיל ה' מדבר קדש.

ז. קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כולו אומר כבוד.

ואי לא אמר שבעה קולות — לימא הכי: לול, שפן, אניגרון, אנירדפון [לחש הוא] — בין כוכבי יתיבנא, בין בליעי שמיני אזילנא. הנה יש סביבי אנשים כחשים ושמינים — בחרו מהם, וקחו לכם, והניחוני.

איסרא דעניותא מלאך הממונה על העניות "נבל" שמייה, לשון לכלוך, והוא נכנס לבית שאין נוהגין בו מנהג נקיות בפת.

צעא אפומא דחצבא, קערה המונחת על פי הכד — קשי לעניותא.

מאן דשתי מיא בצעי, מתוך קערה — קשי לברוקתי, לכליון עינים.

מאן דאכיל תחלי שחלים [מין ירק חריף] ולא משי ידיה ולא רחץ ידיו לאחר מכן — מפחיד מפחד תלתין יומין ואינו יודע למה.

מאן דמסוכר, הקיז דם מהכתפיים, ולא משי ידיה, לא נטל ידיו לאחר מכן — מפחיד שבעה יומי.

מאן דשקיל מזוייה המסתפר ולא משי ידיה — מפחיד תלתא יומי.

מאן דשקיל טופריה, נוטל צפרניו, ולא משי ידיה — מפחיד חד יומא ולא ידע מאי קא מפחד.

ידא אאוסיא, הרגיל להניח ידו על שפתיו אצל נחיריו — דרגא לפחדא, הרי זה כמניח סולם לפחד שיבוא אליו. והיינו, שהוא מכין דרך לפחד של רוח רעה, שישרה עליו.

ידא אפותא, המניח ידו על מצחו — דרגא לשינתא, מביא על עצמו שינה.

תנא: אוכלין ומשקין תחת המטה. אפילו הן מחופין בכלי ברזל — רוח רעה שורה עליהן.

אות ון מחלק בין זורק לנהר, שמותר, ובין שופך עליהם מים אחרונים שהוא דרך ביזוי.

ששופך עליהם מים אחרונים גם הוא קשה לעניות. והחכם צבי [ליקוטים בסוף התשובות